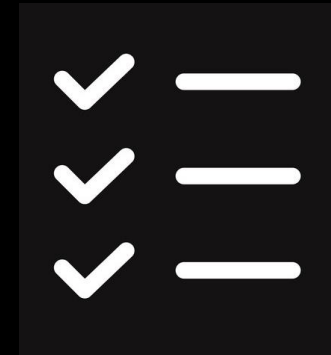

Kaip cituoti šaltinius ir parengti literatūros sąrašą. ISO 690:2021

Kauno technologijos universiteto biblioteka
biblioteka@ktu.lt

Turinys

1. Literatūros šaltiniai
2. Plagiatas ir jo prevencija
3. Nuorodų pateikimas tekste
4. Bibliografinio aprašo elementai
5. Bibliografinių įrašų tvarkymo programos

Rašto darbų rengimo metodiniai nurodymai

Rašto darbų rengimo metodiniai nurodymai

Metodinė priemonė

Aušra Berkmanienė ; Ieva Cesevičiūtė ; Alma Dervinienė ; Dainora Maumevičienė ; Jurgita Mikėlionienė ; Jolita Rakickaitė ; Živilė Rutkūnienė ; Jurgita Stravinskienė ; Gintarė Tautkevičienė

☆☆☆☆☆ (0 įvertinimas)

Išleidimo data : 2019-01-01

Skaityti :

Skaityti knygą

Parsisiųsti knygą

<https://www.ebooks.ktu.lt/eb/1466/rasto-darbu-rengimo-metodiniai-nurodymai/>

Literatūros šaltiniai

- knygos, moksliniai žurnalai,
- mokslo studijos, disertacijos,
- visateksčiai straipsniai iš DB,
- ataskaitos,
- apžvalgos,
- prognozės.

Nerekomenduojama naudotis

- populiarus pobūdžio (laikraščių ar žurnalų) publikacijomis,
- mokykliniais vadovėliais,
- nepublikuota medžiaga,
- neaiškiais interneto šaltiniais.

Plagiatas

Plagiatas – tai svetimo kūrinio ar jo dalies autorystės pasisavinimas, kai:

- naudojamas svetimas tekstas,
- meno, muzikos kūrinys ar kompiuterio programa be tikslios nuorodos į šaltinį,
- arba su nuoroda, bet apimtis ir pobūdis kelia abejonų dėl kūrinio savarankiškumo.

Plagiatu gali būti laikomas ir svetimos idėjos, nuomonės, teorijos perteikimas ar perfrazavimas kaip savos, taip pat neteisingai cituojamas tekstas.

Prevencija

- Tiksliai pasižymėti informaciją apie naudojamus šaltinius.
- Planuoti laiką, nerengti darbų paskutinę minutę.
- Nekopijuoti teksto iš internetinio šaltinio nepažymėjus šaltinio nuorodos.
- Pateikti aiškias nuorodas, jei perfrazuojamos mintys.
- Neatidėliojant pažymėti nuorodas į citatas ar perfrazuotą tekstą.
- Neplagijuoti savo darbų.

- Darbe naudojant informaciją, svarbu tai atlikti sąžiningai ir etiškai. Norint išvengti plagijavimo, būtina pateikti nuorodas į cituojamus šaltinius;
- visi cituojami šaltiniai įtraukiami į darbo pabaigoje pateikiamą literatūros sąrašą;
- nuorodų pateikimas darbo tekste leidžia identifikuoti, koks šaltinis yra cituojamas;
- nuorodų į cituojamus šaltinius pateikimas leidžia darbą skaitantiems asmenims patikrinti faktus arba detaliau įsigilinti į darbe cituojamą informaciją.

Citavimo stiliai

Citavimo stilius – bibliografinių nuorodų ir sąrašų sudarymo būdas pagal nustatytas taisykles.

Citavimo stiliaus naudojimas gali priklausyti nuo mokslo srities:

- socialiniuose moksluose naudojamas Amerikos psichologijos asociacijos (APA),
- humanitariniuose moksluose – dabartinės kalbos asociacijos (MLA),
- medicinos ir biologijos moksluose – Amerikos medicinos asociacijos (AMA), Vankuverio citavimo stilius ir kt.

Citavimo stiliai KTU rašto darbuose¹

- Fizinių ir technologijos mokslų darbuose - bibliografinės nuorodos sudaromos pagal Lietuvoje patvirtinto tarptautinio standarto ISO 690:2021 numeruojamų nuorodų metodą.
- KTU socialinių mokslų darbuose naudojamas APA stilius.

¹ LIETUVOS STANDARTIZACIJOS DEPARTAMENTAS (ISO). *ISO 690:2021, Informacija ir dokumentavimas. Bibliografinių nuorodų ir informacijos šteklių citavimo gairės (tapatus ISO 690:2021).*

- Pateikiami tikslūs autoriaus žodžiai:
 - ✓ trumpa citata pateikiama kabutėse,
 - ✓ jeigu citata yra ilga, ji pateikiama naujoje eilutėje atskiru paragrafu,
 - ✓ jeigu cituojant praleidžiama dalis autoriaus teksto, ta vieta pažymima laužtiniais skliaustais [...].
- Pateikiamos perfrazuotos kitų autorių mintys.
- Apibendrinimas - darbe pateikiamos keliuose informacijos šaltiniuose rastos autorių mintys.

”

“

- Tekste skaičiai pateikiami laužtiniuose skliaustuose:

”

Pvz:

Šiuolaikinė mokymosi paradigma atskleidžia mokytojo ir besimokančiojo santykį ugdymo procese [1].

- Toliau tekste cituojami dokumentai įgyja tęstinę nuorodų numeraciją.
- Jeigu tekste cituotas dokumentas yra cituojamas pakartotinai, jam taikomas tas pats nuorodos numeris, kaip ir cituojant tą dokumentą pirmą kartą.

Citavimo metodas – išnašų arba nuorodų tekste sąsajų su literatūros sąrašė esančiais įrašais pateikimo būdas

- Jeigu cituojant tekste pateikiamas tikslus cituojamo informacijos šaltinio fragmentas, po nuorodos numerio gali būti pateikta puslapių numeracija. Tarp nuorodos numerio ir puslapių nerašomas joks skyrybos ženklas.

Pvz.:

„Šiuolaikinė mokymosi paradigma“ [1 p. 12] atskleidžia mokytojo ir besimokančiojo santykį ugdymo procese.

- Jeigu cituojami keli dokumentai, jų nuorodų numeriai atskiriami kableliu:

Pvz:

Dėl to jos nebeieškoma ir plėtojasi malonumų kultūra [1, 7].

“

”

- Kai tekste minimas informacijos šaltinio autorius, nurodoma jo pavardė ir šaltinio numeris:

Pvz.:

Išsamius įrodymus pateikė mokslininkai Bowden'as [1], Balčiūnas [2] ir Žebrauskas [3]. Remiantis jais nustatyta, kad ... [4 p. 28].

- Darbo pabaigoje pateikiamas visų panaudotų dokumentų bibliografinių aprašų sąrašas.

Į sąrašą įtraukiami tik darbe cituoti šaltiniai ir visi literatūros sąrašė nurodyti šaltiniai turi būti cituoti tekste.

- Percituojami tik tie šaltiniai, kurių originalų negalima gauti.
- Reikia vengti pateikti nuorodas į antrinius šaltinius.
- Literatūros sąraše pateikiamas antrinio šaltinio bibliografinis aprašas.

Pvz.:

Smith'as (cit. iš Ginevičius ir Sūdžius [2]) teigia, kad....

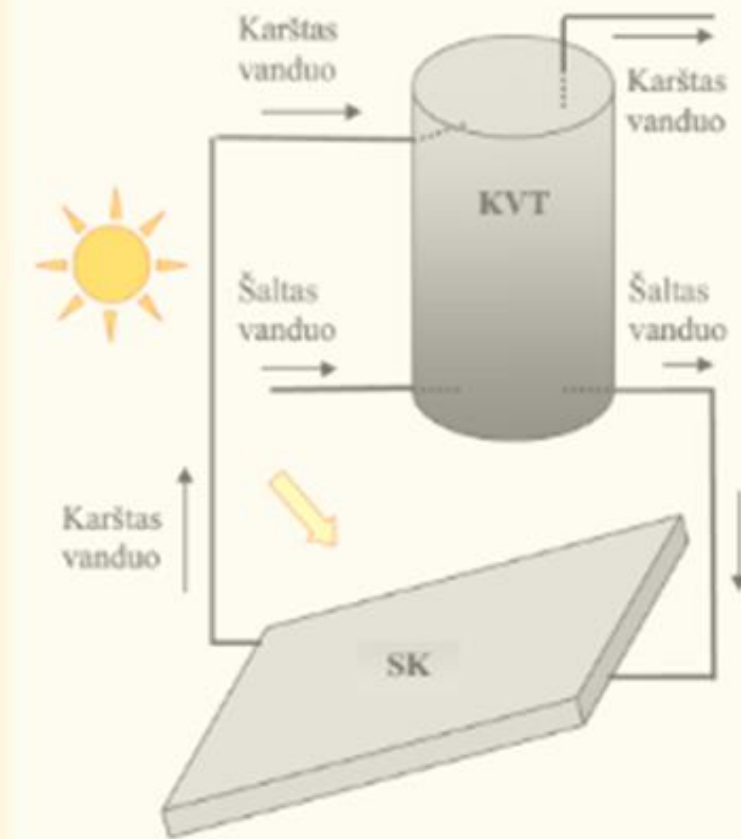
Literatūros sąraše:

2. GINEVIČIUS, R. ir V. SŪDŽIUS. *Organizacijų teorija: vadovėlis*. Vilnius: Technika, 2007. ISBN 9789955281504.

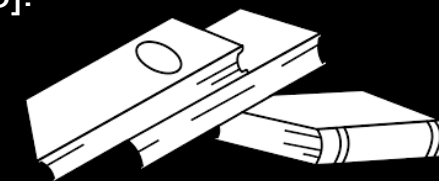
Paveikslēliai, ilustrācijas, lentelēs, grafikai

- Rašto darbo teigīnīai gali būti ilustruojami lentelēmīs, paveikslais. Paveikslu vadinama bet kokīa diagrama, schema, fotogrāfīja ar kīta ilustracīnē medžiaga.
- Būtinā nurodyti paveikslu, lentelēs (ir kt.) šaltinī, jei jīe sudaryti ne paties rašto darbo autoriaus.

12 pav. Pasyviosios cirkuliacijos saulės kolektorių sistema [1 p.45]

1. BOWDEN, J. ir F. MARTON. *The University of Learning*. London: Kogan Page, 1998. ISBN 0749422920.
2. BALČIŪNAS, Povilas. *Dualiųjų elektros sistemų grandinių teorija ir praktika: mokslo monografija*. Kaunas: Technologija, 2011. ISBN 9786090200513.
3. ŽEBRAUSKAS, Stasys. *Elektromagnetinis laukas: vadovėlis*. Interaktyvus. Kaunas: Technologija, 2013. ISBN 9786090208984. Prieiga per: <https://www.ebooks.ktu.lt/einfo/1078/elektromagnetinis-laukas>. [žiūrėta 2022-08-17].
4. BERKMANIENĖ, Aušra; Ieva CESEVIČIŪTĖ; Alma DERVINIENĖ; Dainora MAUMEVIČIENĖ; Jurgita MIKELIONIENĖ ir kt. *Rašto darbų rengimo metodiniai nurodymai: metodinė priemonė*. Interaktyvus. Kaunas: Technologija, 2019. ISBN 9786090215623. Prieiga per: <https://www.ebooks.ktu.lt/einfo/1466/rasto-darbu-rengimo-metodiniai-nurodymai/>. [žiūrėta 2021-08-18].

- **Bibliografinis aprašas** - standartine forma pateiktų duomenų, reikalingų dokumentui, jo daliai arba keliems dokumentams atpažinti ir apibūdinti, visuma.
- Informacijos šaltinio bibliografinis aprašas pateikiamas taip, kad pagal jį būtų galima identifikuoti ir surasti cituojamą informacijos šaltinį.

- Autorių vardai ir pavardės pateikiami tokia forma, kokia jie pateikiami cituojamame informacijos šaltinyje, prireikus transliteruoti arba transkribuoti.
- Vardai, jei jie yra aprašo pradžioje, nurodomi po pavardės. **Pavardės rašomos didžiosiomis raidėmis.**

Vienas autorius

- ✓ BACH, C. P. E.
- ✓ CARTER, James E.
- ✓ FALLA, Manuel de.
- ✓ LA FONTAINE, Jean de.
- ✓ DE LA MARE, Walter.
- ✓ KLEIST, Heinrich von.

Tapatybės identifikatoriai (ORCID, ISNI) – gali būti nurodomi laužtiniuose skliaustuose po autoriaus pavardės ar organizacijos pavadinimo:

- ✓ GORDON, Dexter [ISNI: 0000 0001 1948 6061].
- ✓ DEXTER, David [ORCID: 0000-0002-7974-9588].

Identifikatoriai gali būti naudojami, kai oficialus vardas / pavadinimas pats vienas neidentifikuoja autoriaus.

Jeigu cituojamas šaltinis turi iki 5 autorių, reikia vardinti visus:

- ✓ MURET, Pierre ir Philippe SAGNAC.
- ✓ MATULEVIČIUS, Jonas; Edvinas KRUGLY ir Linas KLIUČININKAS.

Kai yra keli autoriaus vardai ir bent vieną iš jų reikia atskirti į dalis, vardams atskirti turėtų būti naudojamas dviprasmiškumo nesukeliantis ženklas. Lotyniškų rašmenų atveju vietoj kablelio naudojamas kabliataškis.

- ✓ BONEBRAKE, T.; C. L. BOGGS; J. A. STAMBERGER; C. A. DEUTSCH ir P. R. EHRLICH.
- ✓ KELLY, John D.; Beatrice JAUREQUI; Sean T. MITCHELL ir Jeremy WALTON (red.).

Pastaba:

- antrojo ir kitų autorių vardai ir pavardės gali būti rašomi atvirkštine tvarka arba, jei pageidaujama, tiesiogine tvarka, tačiau **literatūros sąraše turi būti išlaikomas nuoseklumas.**

Pvz:

KING, Martin Luther, Jr.; CARSON, Clayborn.

Jeį šaltinyje yra 6 ir daugiau autorių, reikia vardinti visus, arba tik pirmus penkis ir rašyti „et al.“ arba „ir kiti“:

✓ STONE, Richard A.; Alice M. McGLINN; Ranjay CHAKRABORTY; Duk Cheon LEE; Victoria YANG ir kt.

Jeį nėra autorių (pvz. enciklopedijos):

- ✓ *Encyklopaedia Britannica*
- ✓ *Transliteration*. Interaktyvus.

Mažiau svarbus arba papildantis autorius (*subsidiary creator*) – nurodomas po pavadinimo:

- ✓ AYMARD, M. (ed.)
- ✓ HAMILTON, Alastair; Sjouke VOOLSTRA ir Piet VISSER (red.)
- ✓ BAARD, H. P. *Frans Hals*. Versta iš olandų kalbos. George STUYCK (vertėjas).

Kartotiniai, atnaujinti leidimai:

- ✓ PARKER, T. J. ir W. A. HASWELL. *A text book of zoology*. 6-oji laida. T. 1 peržiūrėtas Otto LOWENSTEIN; t. 2 peržiūrėtas C. FORSTER-COOPER. London: Macmillan, 1940.

- Apraše turi būti pateikiamas visas oficialus organizacijos ar grupės pavadinimas. Jei cituojamame informacijos šaltinyje pavadinimas sutrumpintas, sutrumpinta forma gali būti pateikiama po pilno pavadinimo, kaip papildoma informacija.

Pvz. COMMONWEALTH SCIENTIFIC AND INDUSTRIAL RESEARCH ORGANIZATION [CSIRO].

- Jei organizacijos pavadinimas visuotinai žinomas tik sutrumpintu pavadinimu, vietoj oficialaus pavadinimo turėtų būti vartojamas sutrumpintas pavadinimas, o pilnas pavadinimas gali būti pateiktas skliaustuose po sutrumpinto pavadinimo. Apraše gali būti nurodomas padalinys ir tapatybės identifikatoriai.

Pvz.:

UNESCO

IETF [INTERNET ENGINEERING TASK FORCE]

MINISTRY OF PETROLEUM AND MINERAL DOCUMENTS: Air Survey Department.

ROYAL SOCIETY. [ISNI 0000 0001 2248 733X].

- ✓ Leidinio **pavadinimas** rašomas kursyvu.
- ✓ Labai ilgas pavadinimas gali būti trumpinamas, tačiau esminiai žodžiai turi išlikti. Praleisti žodžiai keičiami daugtaškiu. Pavadinimas turėtų būti trumpinamas tik tuo atveju, jei sutrumpinimas leidžia unikaliam identifikuoti informacijos šaltinį citavimo metu.

Šaltinyje: *Map of the countries lying between Turkey and Birmah, comprising Asia Minor, Persia, India, Egypt and Arabia and including the Black, Caspian and Red Seas.*

Apraše: *Map of the countries lying between Turkey and Birmah...*

- ✓ **Paantraštės** – neprivalomas elementas, tačiau rekomenduojamas, jei taip identifikuojamas informacijos šaltinis.
- ✓ Jei nėra aiškios antraštės, pateikiamas populiarus pavadinimas (jei toks yra), nurodant cituojamo šaltinio pobūdį, pvz.:
 [Wildlife sanctuaries of Trinidad]. Žemėlapis.
- ✓ Išverstos antraštės:
 Les parapluies de Cherbourg [The Umbrellas of Cherbourg].

Leidimas ir versija

- Leidimas - privalomas elementas, jeigu tai pakartotinio leidimo dokumentas.

Pvz.:

2nd ed., revised; 2-a patais. ir papild. laida; New enlarged edition.

- Versija – nurodoma, jei informacijos šaltinis (programa, duomenų rinkinys, interneto puslapiai) buvo atnaujintas arba išplėstas.

Pvz.:

- MOZILLA FOUNDATION. *Mozilla Firefox*. Version 79.0. Programa. 2020-07-28.

Pastaba. Galima nurodyti **data**, kada informacinis išteklius buvo peržiūrėtas ar prieinamas.

Išleidimo duomenys

- Nurodoma - vieta: leidėjas, leidimo data.

Pvz.:

Boca Raton (Florida): CRC, 2014.

- Cituojamame informacijos šaltinyje labiausiai pastebima organizacija ar asmuo turėtų būti nurodomi kaip leidėjai.

Pvz.: FINANCIAL TIMES. *Data archive*. London: FINANCIAL TIMES LTD, 2016.

- Jei leidėjas nežinomas, galima pateikti nuorodą „leidėjas nežinomas“ arba lotynišką santrumpą „s.n.“ (lot. sine nomine).
- Jeigu šaltinyje nurodyti keli leidėjai arba dvi ir daugiau išleidimo vietos, galima rašyti tik pirmąjį.
- Nurodomi metai (ir, jei reikia, pilna data arba data ir laikas), kuriais buvo išleistas cituojamas informacijos šaltinis.

- ✓ Jei cituojamas informacijos šaltinis turi tarptautinį standartinį identifikatorių (ISBN, ISSN), jis turi būti pateikiamas bibliografiniame apraše.

Pvz.: *Journal of Structural Engineering*. ISSN 0733-9445.

- ✓ jei identifikatorius nukreipia į pagrindinį puslapį, kuriame yra nuorodų į kelias cituojamo darbo versijas, gali prireikti nurodyti teisingą versiją, nurodant jos failo formatą.

Pvz.:

SAARELA, S. *On being a female supervisor in forest research education*. PDF. Silva Fennica, t. 54 nr. 2, p. 2. Prieiga per: [https:// doi.org/10.00000](https://doi.org/10.00000). [žiūrėta 2020-09-10].

- ✓ Jei cituojamas informacijos šaltinis turi ir ISBN-10, ir ISBN-13, tik ISBN-13 turi būti įtraukiamas į aprašą.
- ✓ Jei cituojamas informacijos šaltinis yra prieinamas keliais formatais, galima nurodyti visus identifikatorius:

Pvz.: ISSN 1349-2896 [online]. ISSN 0386-2208 [print].

Jei informacijos šaltinis prieinamas internete, turi būti nurodoma papildoma informacija:

✓ **Šaltinio formatas:** Interaktyvus. Nurodomas po šaltinio pavadinimo.

✓ **Interneto adresas:** Prieiga per: <http://urn.fi/>

Gali būti nurodomas informacinės sistemos pavadinimas (pvz., institucinė talpykla):

Prieiga per: eLABa, <https://talpykla.elaba.lt/elaba>

Prieiga per: ScienceDirect, <https://doi.org/10.1016>

✓ **Citavimo data** - nurodoma laužtiniuose skliaustuose po interneto adreso: [žiūrėta 2022-08-24].

Pvz.:

BINDSEIL, Ulrich ir Alessio FOTIA. *Introduction to Central Banking*. Interaktyvus. Cham: Springer International Publishing, 2021. ISBN 9783030708849. Prieiga per: SpringerLink, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-70884-9>. [žiūrėta 2023-05-18].

Cituojamasis informacijos šaltinis gali būti sudėtinė pagrindinio šaltinio dalis:

- ✓ Straipsniai periodiniuose žurnaluose, laikraščiuose, interneto puslapiuose;
- ✓ Individualūs kūriniai CD, eilėraščiai ir trumpi apsakymai knygoje, TV serijų epizodai, konferencijų pranešimai (publikuoti konferencijų medžiagoje „proceedings“);
- ✓ Paveikslėlis straipsnyje (sudėtinė sudėtinės dalies dalis).

Jeigu cituojama sudėtinė knygos dalis, frazės šablonas: In: {pagrindinis informacijos šaltinis}, {vieta šaltinyje}.

Pvz.:

SMITH, C. Problems of information studies in history. In: S. STONE (red.). *Humanities information research*, pp. 27-30. Sheffield: CRUS, 1980.

Jeigu cituojamas straipsnis iš serialinio leidinio (periodinis leidinys, žurnalas, laikraštis), jungtukas **In** nerašomas.

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. *Antraštė: paantraštė*. Laida. Leidimo vieta: Leidėjas, leidimo metai. ISBN numeris.

BALČIŪNAS, Povilas. *Dualiųjų elektros sistemos grandinių teorija ir praktika: mokslo monografija*. Kaunas: Technologija, 2011. ISBN 9786090200513.

WEBSTER, John G. ir Halit EREN. *Measurement, instrumentation, and sensors handbook: electromagnetic, optical, radiation, chemical, and biomedical measurement*. 2-oji laida. Boca Raton (Fla.): CRC, 2014. ISBN 9781439848913.

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. *Antraštė: paantraštė*. Interaktyvus. Laida. Leidimo vieta: Leidėjas, leidimo metai. ISBN numeris. Prieiga per: <https://www.ebooks>. [žiūrėta xxxx-xx-xx].

NAGINEVIČIENĖ, Liudvika. *Profesinė komunikacija: mokomoji knyga*. Interaktyvus. Kaunas: Technologija, 2011. ISBN 9789955259640. Prieiga per: https://www.ebooks.ktu.lt/eb/29/profesine_komunikacija/. [žiūrėta 2022-08-09].

SPERELAKIS, Nicholas. *Cell physiology sourcebook: essentials of membrane biophysics*. Interaktyvus. 4-oji laida. San Diego: Academic Press, 2012. ISBN 9780123877383. Prieiga per: ScienceDirect, <https://www.sciencedirect.com/>. [žiūrėta 2021-08-09].

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Knygos dalies antraštė. In: *Knygos antraštė, Straipsnio vieta knygoje. Laida. Leidimo vieta: Leidėjas, leidimo metai.*

MATULEVIČIUS, Jonas; Edvinas KRUGLY ir Linas KLIUČININKAS. Utilisation of thermoplastic polymer waste for nanofiber air filter production. **In:** *Sustainable development, knowledge society and smart future manufacturing technologies*, pp. 283-290. Cham (ZG): Springer, 2015. ISBN 9783319148823.

PALEVIČIUS, A.; R. ŠAKALYS; G. JANUŠAS ir P. NARMONTAS. Investigation of dependency of microstructure quality on vibration mode. In: *Nanotechnology in the security systems*, pp. 49-54. Dordrecht: Springer Science + Business Media, 2015. ISBN 9789401790048.

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Knygos dalies antraštė. In: *Knygos antraštė, Straipsnio vieta knygoje. Interaktyvus. Laida. Leidimo vieta: Leidėjas, leidimo metai. ISBN numeris. Prieiga per: <https://www.ebooks>. [žiūrėta xxxx-xx-xx].*

KLIUČININKAS, Linas; Viktoras RAČYS; Inga RADŽIŪNIENĖ ir Dalia JANKŪNAITĖ. Collective versus household iron removal from groundwater at villages in Lithuania. In: *Sustainable water use and management: examples of new approaches and perspectives*, pp. 91-102. Interaktyvus. Cham (ZG): Springer, 2015. ISBN 9783319123936. Prieiga per: <https://link.springer.com/>. [žiūrėta 2021-01-28].

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Straipsnio antraštė. Žurnalo antraštė, tomas (leidimo metai), numeris, puslapiai. ISSN numeris.

GALDIKAS, M. ir A. VILKAUSKAS. Research of aerodynamics characteristics of wind power plant blades. *Mechanika*, t. 19 (2013), nr. 3, pp. 324-331. ISSN 1392-1207.

Gali būti naudojamas sutrumpintas variantas:

GALDIKAS, M. ir A. VILKAUSKAS. Research of aerodynamics characteristics of wind power plant blades. *Mechanika*, 19, 2013, 3, 324-331. ISSN 1392-1207.

Straipsnis elektroniniame serialiniame žurnale

PAMULA, A. New Energy Demand Programs Acceptance – a Study of Residential Customers in Central Poland. *Social Sciences*, 83, 2014, 1, 17-26. Interaktyvus. ISSN 2029-7319. Prieiga per: <https://doi.org/10.5755/j01.ss.83.1.6865>. [žiūrėta 2022-08-09].

Straipsnis duomenų bazėje

KNIZIKEVIČIUS, R. Influence of activated polymer on the etching rate of SiO₂ in CF₄ + H₂ plasma. *Microelectronic Engineering*, 86, 2009, 1, 55-58. Interaktyvus. ISSN 0167-9317. Prieiga per: ScienceDirect, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167931708004176>. [žiūrėta 2022-08-19].

Jei iš serialinio leidinio pavadinimo aišku, kad leidinys interaktyvus, šios informacijos apraše nereikia kartoti:

Acta Zoologica (Oxford. Online). Wiley Online Library. ISSN 1463-6395. Prieiga per: <https://onlinelibrary.wiley.com/toc/14636395/2022/103/3>. [žiūrėta 2022-09-04].

AUTORIAUS PAVARDĖ, Vardas. Antraštė. Šaltinio tipas. Institucija. Leidimo vieta, leidimo metai.

ELIJOŠIŪTĖ, Erika. *Spectroscopic studies and theoretical modeling of iron(III) and mercury(II) thiocyanate complexes*. Daktaro disertacija. Interaktyvus. Kaunas: Kauno technologijos universitetas, Cheminės technologijos fakultetas, 2014. Prieiga per: eLABa, <https://www.elaba.lt>. [žiūrėta 2022-01-28].

LIETUVOS STANDARTIZACIJOS DEPARTAMENTAS (LST). ISO 690:2021, *Informacija ir dokumentavimas. Bibliografinių nuorodų ir informacijos išteklių citavimo gairės (tapatus ISO 690:2021)*.

LIETUVOS STANDARTIZACIJOS DEPARTAMENTAS (LST). LST EN ISO 16212:2017, *Kosmetikos gaminiai. Mikrobiologija. Mielių ir pelėsių kiekio skaičiavimas (ISO 16212:2017): Europos standartas EN ISO 16212:2017 turi Lietuvos standarto statusą*. Vilnius: LSD, 2017.

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA. STR 1.06.01:2016, *Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra*. Interaktyvus. TAR, 2016-12-05, Nr. 28228. Prieiga per: <https://www.e-tar.lt>. [žiūrėta 2024-01-22].

Cituoiant patentus, į autoriaus vietą iškeliamas įmonės, pateikusios prašymą patentui, pavadinimas. Toliau pateikiama išradimo antraštė, o išradėjai gali būti nurodomi arba ne. Tačiau būtina nurodyti tarptautinės klasifikacijos kodą (us).

UAB KATRA (LT). *Elektromagnetinis šilumos ir vandens kiekio skaitiklis*. Išradėjai: Albinas BAČILIŪNAS; Robertas BALČIKONIS; Romualdas VAIKASAS ir Vytautas ŠVELNYS. Int. Cl: G01K 17/00. Lietuvos patentas, 4851 B. 2001 10 25. Lietuvos Respublikos Valstybinis patentų biuras. Prieiga per: LR patentų duomenų bazė. [žiūrėta 2024-01-14].

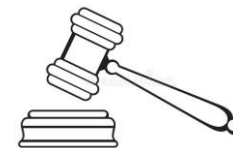

Teisiniai dokumentai aprašomi nuo kolektyvinio autoriaus, tai yra, ta institucija, kuri priėmė ar patvirtino įstatymą ar nutarimą, ir pan.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS. *Lietuvos Respublikos statybos įstatymas: 1996 m. kovo 19 d. Nr. I-1240*. Interaktyvus. Nauja redakcija nuo 2017-01-01. Prieiga per: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.26250/asr>. [žiūrėta 2021-08-19].

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ. *Nutarimas dėl nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo: nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo ir apskaitos nuostatai*. Interaktyvus. TAR, 2016-09-07, Nr. 23330. Prieiga per: <https://www.e-tar.lt/portal/>. [žiūrėta 2021-01-22].

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA. STR 2.03.01:2019, *Statinių prieinamumas*. Interaktyvus. TAR, 2019-11-05, Nr. 17624. Prieiga per: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/dcb43cb3ffaf11e990d5d63c859a8aa7?jfwid=32wf58e9>. [žiūrėta 2021-05-15].

Jei cituojama interneto svetainė/puslapis:

- ✓ BBC. *BBC Weather*. Interneto puslapis. Prieiga per: [https:// www.bbc.com/weather](https://www.bbc.com/weather). [žiūrėta 2022-08-30].
- ✓ *Project SAILS: Standardized Assessment of Information Literacy Skills*. Interneto puslapis. Prieiga per: <https://www.projectsails.org>. [žiūrėta 2022-08-26].
- ✓ INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION (ISO). *ISO home page*. Interaktyvus. Prieiga per: <https://www.iso.org/home.html>. [žiūrėta 2022-08-29].
- ✓ *Internet forum*. Interaktyvus [2020-06-21]. In: Wikipedia. Wikimedia foundation. Prieiga per: <https://en.wikipedia>. [žiūrėta 2022-08-30].

➤ **Video transliacijos:**

- ✓ HYSEN, Eric. *Let's build the road network of civic technology*. Interaktyvus. In: Open Knowledge Festival – Day 2. Prieiga per: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=0UNRZEsLxKc#t=54m52s>. [žiūrėta 2022-09-04].

➤ **Tinklaidės:**

- ✓ *Europos klubas*. FM 99 tinklaidė. Prieiga per: <https://fm99.lt/category/europos-klubas/>. [žiūrėta 2022-09-04].

➤ **Interviu:**

- ✓ MILTINIS, Juozas. Interviu. In: *Mediateka*. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, 2022.09.03, 18:00.

- ❑ Programinė įranga, taikomosios programos, tame tarpe žaidimai, turi būti cituojamos, kaip ir tradiciniai informacijos šaltiniai.
- ❑ 2016 metais *The FORCE 11 Software Citation Working group* išleido pradinį programinės įrangos citavimo principų rinkinį (<https://www.force11.org/group/software-citation-working-group>)

Pagrindiniai aprašo elementai:

- ✓ Autorius – dažniausiai programinė įranga yra traktuojama kaip kolektyvinio autoriaus sukurta:

Pvz.:

RIBOSE INC. *metanorma- standoc*. Programa. Version 1.3.1. 2019-09-04. Prieiga per: GitHub, <https://xxxxxx>

- ✓ Publikavimo data (metai) – kada cituojamos programos versija buvo išleista;
- ✓ Leidimas arba versija – jei nėra, URL gali būti nurodomas;
- ✓ Licencija – jei yra (pvz.: Licence: BSD, Licence: Apache);
- ✓ Papildoma informacija – jei reikia (pvz.: kompiuterio tipas, operacinės sistemos pavadinimas ir kt.).

- Operacinių sistemų citavimas – nereikia nurodyti versijos arba leidimo, nes ši informacija labai greitai kinta, ypač, jei programa vis dar palaikoma. Techninės įrangos (hardware) reikalavimai turi būti įtraukiami.

Pvz.

APPLE COMPUTER, INC. *macOS Catalina*. Program. 7 October 2019 [žiūrėta 2020-10-09]. Prieiga per: <https://>

- Bendrosios programos – versija ir leidimas nurodomi.

Pvz.

ORACLE CORP. *MySQL®*. Program. Enterprise edition. Redwood city: Oracle. 2015. [žiūrėta 2022-03-23].

- Elektroniniai žaidimai aprašomi pagal tuos pačius kriterijus, kaip programos:

Pvz.:

NINTENDO. *Mario Kart 8 Deluxe for Nintendo Switch*. Game. Nintendo Switch edition. Kyoto: Nintendo, 2017. Prieiga per: <https://>

- ✓ Mokslinių tyrimų duomenų rinkiniai paprastai yra elektroniniai informacijos ištekļiai, tačiau jie gali būti mišrūs ar net tradiciniai (spausdinti, fizine forma). Duomenų rinkiniai turėtų būti vertinami taip pat, kaip ir įprasti leidiniai. ISO 690 2021 standarte pateikiamos tik elektroninių mokslinių tyrimų duomenų rinkinių citavimo gairės. Kadangi duomenų rinkiniai yra labai įvairūs, nepateikta jokių gairių, kaip cituoti konkrečias duomenų kategorijas.

Rekomenduojami aprašo elementai:

- Autoriaus pavardė, vardas** - reikalingas pateikiant nuorodą į konkretų turinį;
- Standartiniai identifikatoriai – pasirinktinai;
- Informacijos šaltinio pavadinimas**
- Leidimas ir versija – pasirinktinai
- Formatas ir šaltinio tipas**
- Sistemos reikalavimai – reikalingi, jei duomenys turi specifinius reikalavimus
- Archyvo, kuriame yra duomenys, pavadinimas**
- Publikavimo data**
- Autorinės teisės – pasirinktinai
- Licencija – pasirinktinai

- Duomenų šaltinis – pasirinktinai
- Platintojas arba interneto svetainė**
- Naudojimosi nurodymai – pasirinktinai
- Santykiai (sąsajos) - pasirinktinai
- Kilmė - pasirinktinai
- Pastovūs identifikatoriai (DOI)**
- URL, prieiga – pasirinktinai
- Failo apimtis**

Nuorodos:

<https://www.force11.org/group/joint-declaration-data-citation-principles-final>

<https://dataverse.org/>

Citavimas pagal ISO 690 2021 standartą (taikoma fizinių, technologijos ir biomedicinos mokslų sričių darbams)

1. Tekste

Rašto darbe būtina įterpti DI įrankiui užduotą klausimą (užklausą) ir pateikti tikslią citatą ar perfrazuotą DI įrankio sugeneruotą tekstą.

Pvz., tiksli citata:

Pateikus užklausą „Ar galima naudoti ChatGPT studentų rašto darbuose?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą, kad „naudoti ChatGPT sugeneruotus tekstus studentų rašto darbuose yra nepageidautina, nes tai gali būti laikoma akademinio nesąžiningumo forma“ [1].

Pvz., perfrazuotas tekstas:

Pateikus užklausą „Ar galima naudoti ChatGPT studentų rašto darbuose?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą (žr. 1 priedą), kad ChatGPT sugeneruotų tekstų naudojimas studentų rašto darbuose nėra pageidautinas [1].

2. Literatūros sąrašė

1. OPENAI. *ChatGPT*. Large language model. Mar 23 versija. Prieiga per: <https://chat.openai.com/chat>. [žiūrėta 2023-04-28].

3. Prieduose

Prieduose pateikiamas pilnas DI įrankio sugeneruotas tekstas, pvz.:

1 priedas. ChatGPT sugeneruotas tekstas

Pateikus užklausą „Ar galima naudoti ChatGPT studentų rašto darbuose?“, ChatGPT sugeneravo atsakymą:

Kaip dirbantis algoritmas, ChatGPT sukurtas generuoti teksto turinį ir padėti vartotojams atsakyti į įvairias užklausas. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad ChatGPT yra mašininio mokymosi sistema, jo pateikta informacija yra tik apytikslė ir neturėtų būti laikoma absoliučia tiesa. Be to, jei kalbate apie studentų rašto darbus, yra svarbu suprasti, kad jų užduotis yra atlikti savarankišką darbą, remiantis savo mokslinių tyrimų ar literatūros šaltiniais. Todėl naudoti ChatGPT sugeneruotus tekstus studentų rašto darbuose yra nepageidautina, nes tai gali būti laikoma akademinio nesąžiningumo forma. Geriau pasikliauti patikimais ir patikrintais šaltiniais, taip užtikrinant kokybišką ir originalų darbo rezultatą.

Bibliografinių įrašų tvarkymo programos (angl. bibliographic reference tools):

➤ **Mokamos:**

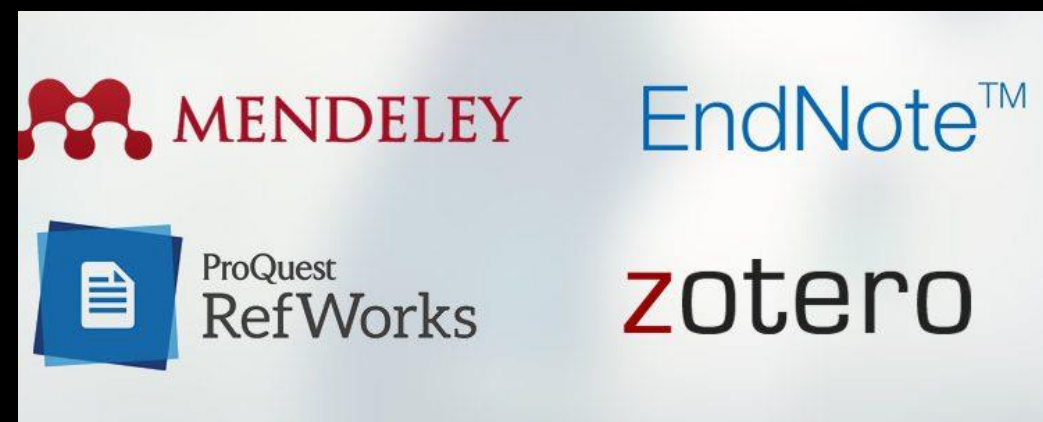
RefWorks <https://refworks.proquest.com/>

EndNote <http://www.endnote.com>

➤ **Nemokamos:**

Zotero <http://www.zotero.org>

Mendeley <http://www.mendeley.com/>

Kaip cituoti šaltinius ir parengti literatūros sąrašą. ISO 690:2021

Kauno technologijos universiteto biblioteka
biblioteka@ktu.lt